

Arbejdsform

METODE

Ligesom denne fjernundervisning er opbygget efter en bestemt metode, er der også metoder, som du kan bruge, når du skal arbejde med dine opgaver både i løbet af undervisningen og ved eksamensopgaven.

Begrebet *metode* skal i denne sammenhæng forstås som en systematisk og struktureret fremgangsmåde, der anvendes med henblik på at skabe ny viden. Den bruges også til at adskille hverdagsviden, herunder din erfaring, fra den teoretiske viden. Sidst og ikke mindst bruges metoden til at redegøre for, hvordan man er nået frem til et bestemt mål.

Begrebet kan fint sammenlignes med et forløb, når man prøver at lave en ny ret efter en madopskrift:

En madopskrift er et billede af - eller forestilling om, hvordan resultatet bliver, når man nøje følger opskriften. Det er altså abstrakt på nuværende tidspunkt. For os er det altså en teori, fordi vi ikke kender det konkrete resultat af processen.

For at komme frem til resultatet, skal der helt konkret bruges bestemte ingredienser. Her går vi fra teori til praksis. Det kalder vi for empiri, som er data og viden, vi henter fra den virkelige verden.

Vi går altså fra det abstrakte og til det nu mere konkrete. Det bruger vi til at be- eller afkræfte teorier.

For at nå frem til det bestemte resultat skal vi så sammensætte ingredienserne. Det er så den *metode*, vi bruger, når vi doserer ingredienserne og finder ud af hvordan og hvornår, vi gør det. Det kan sammenholdes med de metodeovervejelser, man gør sig, når man vælger at bruge/dosere sin empiri og teori med henblik på at komme frem til resultatet.

At vi så ofte oplever, at vores færdige ret på ingen måde ligner billedet i opskriften, er en helt anden snak. Teorier er jo i det hele taget oftest meget svære at omsætte i virkeligheden. Det er dog også sådan med en opskrift, altså metode, at jo flere gange vi følger den, jo mere fri bliver vi af teorien, så vi gør det som noget helt naturligt og hverdagsagtigt.

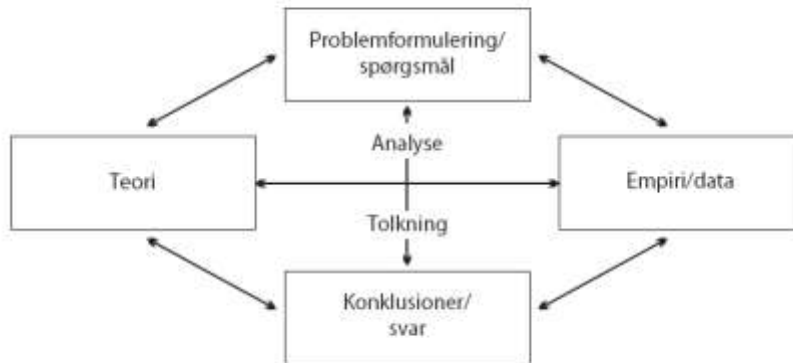
Ligesom i en opskrift bruger vi her også bestemte redskaber til metoden. I madlavningen bruger vi jo ske, skåle, si, pande, ovn og meget andet. I denne undervisning anbefaler vi selvfølgelig anderledes redskaber til at sammensætte teorier og empiri, som kan understøtte din vej mod det bestemt angivne mål.

Arbejdsform

Problemløsningsmodellen

Når du skal arbejde med opgaverne vil ”madopskriften” se således ud i en struktureret form, hvor du skal forestille dig, at ”kassen” med problemformuleringen er billedet af den færdige ret, altså målet:

Figur 1.3. Vidensproduktionens hovedelementer og arbejdsgang

(Kilde: Ib Andersen: Den skinbarlige virkelighed)

Når man arbejder efter denne model, opstiller man altså ”noget”, man ønsker at finde mulige løsninger på. Vejen gennem denne proces er altså at finde de rette teorier og data fra virkeligheden, som man kan analysere og tolke på med henblik på at få en konklusion, der kan ”holde i retten”.

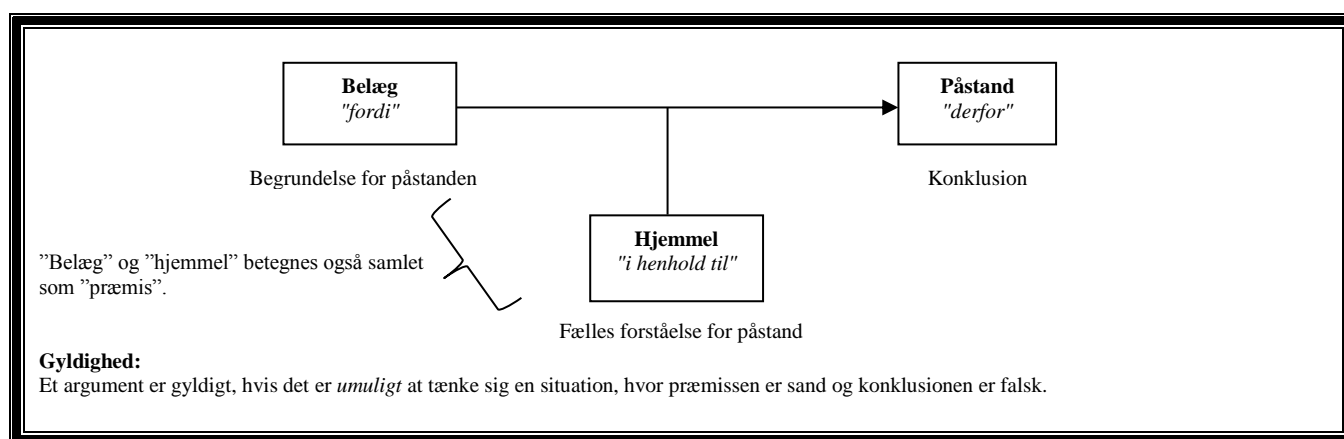
Modellen er altså mere omfattende end den typiske situation, hvor man ønsker at finde svaret på et problem eller spørgsmål. Det gør man jo primært ved at søge i egen hukommelse, spørge kolleger eller andre, søge på nettet o.lign. En stor del af modellen er bygget op efter dette lineære princip, blot er processen her mere systematiseret og reflektiv, hvilket er målet for læringsprocessen i uddannelsen. En anden vigtig ting, som modellen fordrer, er, at den kræver mere omfattende dokumentation for fremgangsmåden end almindelig argumentation.

Arbejdsform

Argumentation

Når vi arbejder med beskæftigelsesindsatsen, oplever vi jo ofte, at vi skal begrunde, hvorfor man f.eks. skal i aktivering eller have en sanktion for udeblivelse fra en samtale. Vi oplever så også mange gange, at vi ikke selv kan forstå, hvorfor der er lavet love og regler, som, vi synes, er urimelige over for borgeren. Med andre ord argumenterer vi for - eller søger efter - argumenter for påstanden. Det påstås af teoretikere, der ved noget om mennesker, at vi er fornuftsvæsner. Vi ønsker derfor at blive overbevist om, at påstanden bygger på et fornuftigt grundlag. Der skal altså være sammenhæng mellem påstand og baggrund for påstanden, før vi anerkender argumentet.

Det kan fint beskrives sådan:

Modellen beskriver, hvordan en sammenhængende argumentation anerkendes som gyldig, fordi påstanden bygger på en sand præmis, der dækker over både et gyldigt belæg og hjemmel.

Når du påstår, at borgeren skal have en sanktion, vil det blive din påstand. Begrundelsen for påstanden bygger (forhåbentlig) på en sand præmis, hvor dit belæg er, at borgerens handling medfører en sanktion, og hjemlen er den relevante § i gældende lov. Hvis enten belæg eller hjemmel er falsk, har du påstået noget forkert.

Når man arbejder med beskæftigelsesindsatsen, så sker det i en samfundsvidenskabelig ramme, hvor der faktisk ikke er nogle forudbestemte løsninger, som er sande. Her tænker vi ikke på selve udmøntningen af lovgivningen, da den jo primært bygger på eksakte regler med faste løsninger. Denne uddannelse handler således om, hvordan intentioner og tiltag kan praktiseres i en kompleks verden, der domineres af mennesker, som har hver deres forståelse og opfattelse af, hvad der er fornuftigt. Der er altså ingen forudbestemt rigtig/sand løsning hverken i hverdagen eller på denne uddannelse.

Når vi sammen skal drøfte de valgte udfordringer, som du skal behandle gennem uddannelsen, tager vi altså udgangspunkt i, om din påstand eller konklusion på et givent problem eller emne bygger på en sand præmis. Her skal dit belæg typisk bygge på dine egne undersøgelser, erfaring og hverdagsviden (empiri), som du hjemler i teorier eller alment anerkendt viden, norm og holdning.

Du kan læse mere uddybende om argumentation i "Logik og argumentationsteori", Steffen M. Iversen (SYSTIME 2010)

Arbejdsform

Perspektivering og analyse

Du kender sikkert godt vendingerne ”der er ikke noget, der er så skidt, at det ikke er godt for noget” eller ”på den anden side kan man også se det som...”. Disse sproglige vendinger angiver, at vi som fornuftsmennesker har mulighed for at behandle rigtig mange situationer fra forskellige vinkler. Det er vel heller ikke den store overraskelse, at den menneskelige natur stræber mod det positive. Det må derfor være et godt og fornuftigt udgangspunkt, at målet for ens handling altid drejer sig om, hvordan man opnår noget godt. Det er jo i bund og grund også målet for beskæftigelsesindsatsen og ikke mindst for deltagelsen i denne uddannelse.

Vi kan f.eks. bruge en prisme som metafor for, hvad der tænkes, når vi taler om perspektivering. Når du kigger gennem en prisme brydes lyset forskelligt alt efter, hvordan du drejer den. Hvis vi konkretiserer dette til uddannelsen, skal det opfattes på den måde, at man, ved at perspektivere en given situation fra forskellige vinkler, får mulighed for at få øje på andre aspekter end det givne. Det kalder vi *analyse*, som er en dybere undersøgelse og refleksion over det, som vi mener, er forudsigeligt.

Denne analytiske evne er en grundlæggende kompetence, som uddannelsen vil fokusere på. Den forudsætter så også, hvis den skal praktiseres i en kompleks hverdag, at man udvikler og fastholder evnen til intellektuelt og følelsesmæssigt at træde et skridt tilbage og analysere situationer, problemer og tiltag fra forskellige perspektiver. En afgørende faktor for den analytiske evne er, at man sætter sig i stand til at forstå sammenhængen i den virkelighedsforståelse, som andre handler ud fra. Det kalder vi *kontekst*.

Med det mener vi, at man ikke kan forklare menneskers adfærd isoleret fra den kontekst, som handlingen foregår i, eller idéerne kommer fra. Det gælder altså både, når vi skal forstå borgerne, politikerne, arbejdsgiveren, kollegaen, ægtefællen, børnene og mange flere. I et analytisk perspektiv betyder det, at man undersøger og forsøger at forstå hvorfor, også kaldet *intentionen* bag, der argumenteres og handles, som vedkommende gør. Meningen med at bruge kontekstanalysen er altså, at den, der professionelt arbejder med det blik på, er i stand til at vurdere flere mulige veje for at finde en løsning, som anerkendes af de involverede parter. Det fordrer, at man er i stand til at argumentere for sin påstand i respekt for, at der ikke findes forudsigelige løsninger og sandheder, men altid flere end man lige har øje for her og nu. Det er derfor heller ikke interessant, hvem der har ret, men om et andet perspektiv eller forståelse kan hjælpe til at løse en udfordring af den ene eller anden karakter. Kontekst er altså ikke noget, der er uforanderligt, det er noget, man kan påvirke.

Det analytiske perspektiv

Analyse betyder oprindeligt ”opløsning” (kommer fra græsk). Alt, hvad der foregår, er sammensat af forskellige forhold, som sammen giver en helhed. Eksemplet fra madopskriften beskriver det meget fint, der er mange dele, som skal gå op i en højere enhed, for at det skal lykkes. Hvis det skal ændres eller undersøges i dybden, må man foretage en nøjagtig undersøgelse af delementerne - f.eks. mere eller mindre krydderi - og bestemmelse - f.eks. hvad betyder et andet krydderi for smagen - altså stadig med blikket rettet fast på helheden.

Når du skal arbejde med analyse i denne sammenhæng, betyder det, at du skal foretage og beskrive en handling, hvor du ”opløser” en sammensat helheds bestanddele og dens indbyrdes forhold med henblik på at forklare et givet problem, udfordring, bestemt lovgivning, en udvikling el.lign.

I en samfundsvidenskabelig kontekst kan nedennævnte model bruges som redskab til analyse af de forskellige tiltag i beskæftigelsesindsatsen.

Arbejdsform

Den analytiske model

Modellen angiver de fremherskende indbyrdes afhængige forhold, der definerer det moderne demokratiske retssamfund. Modellen angiver altså mindst 4 forskellige perspektiver, hvorfra der handles og tænkes, når vi arbejder med beskæftigelsesindsatsen.

En analyse vil altså skulle undersøge baggrunde og intentioner med henblik på at beskrive og forstå en given handling ud fra de forskellige perspektiver.

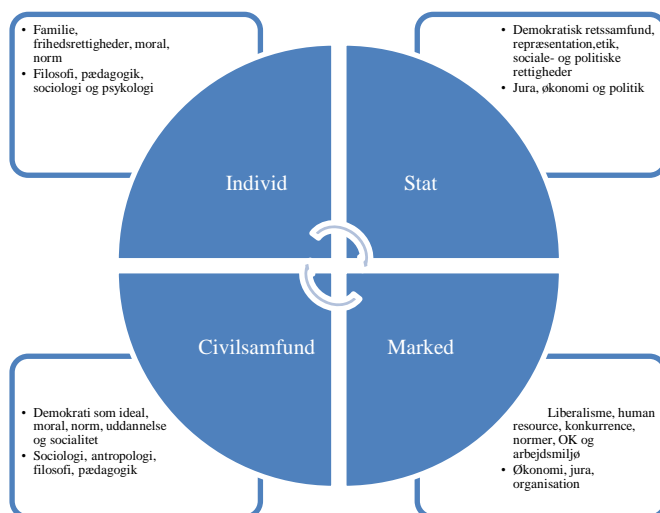
En kort beskrivelse af det enkelte perspektiv: *Staten* er defineret, som det organ, der styrer samfundet gennem politisk besluttede love. Udmøntningen foretages af myndigheder under staten, altså f.eks. jobcentre og a-kasser. Dette foregår jo på demokratisk vis, men også i respekt for, hvordan love skal udmøntes i et retssamfund. Den fremherskende kontekstforståelse forklares inden for jura (love), økonomi (styring) og etik (beskyttelse af borgeren som menneske).

Individet er defineret som både en borger i et demokratisk samfund og som familiemedlem i en privatsfære. Som borger har man rettigheder, som

stat, myndighed og andre borgere skal respektere. Borgeren har altså pligt til at respektere andre borgeres rettigheder, og myndighedernes udmøntning af lovgivning mm. Man kan sige, at borgeren har ret til at fordre individuelle hensyn, men ud fra et hensyn til fællesskabet. Borgeren har dog også et retsbestemt krav til at være privatperson, hvor myndigheder og andre borgere, som det primære udgangspunkt, ikke har ret til at blande sig i. Den fremherskende kontekstforståelse forklares primært inden for filosofi og etik, men også moral og holdninger er jo dominerende.

Civilsamfundet er defineret, som det sted i samfundet, hvor vi som borgere befinder os sammen med dem, vi arbejder sammen med, dyrker fritidsliv med, møder i butikker, på stationer og på veje mm. Myndigheden er også en del af civilsamfundet, for det er jo i denne del af samfundet, hvor den ønskede adfærd og styring skal gå op i en højere enhed. Den altovervejende intention i et demokratisk samfund er, at borgeren forstår og anerkender de tiltag, som myndigheden foretager sig. Det vil sige, at ud over den mere samfundsvidenskabelige kontekstforståelse, så som sociologi og pædagogik, må man også forklare, hvordan forhold til moral, holdninger og socialitet indbyrdes præger forståelsen.

Kendetegnet for de beskrevne tre perspektiver er overordnet set, at de primært bygger på tolerance og sammenhæng, og bliver dermed styrende for de demokratiske grundværdier. *Markedet* er derimod kendetegnet som det sted, hvor det er konkurrencen, der dominerer, hvorfor det skal være så frit som muligt, det kaldes jo også det private arbejdsmarked. Den økonomiske forståelsesramme er fremherskende både for udbydere og efterspørgere. I en moderne velfærdsstat som den danske er det private arbejdsmarked den dynamo, som skal opretholde og optimere velstanden i samfundet i modsætning til det offentlige arbejdsmarked, som understøttes af de indtægter, som staten opnår primært gennem diverse skatter. Det

Arbejdsform

betyder dog også, at det offentlige arbejdsmarked samtidig er det understøttende grundlag for et optimalt privat arbejdsmarked ved hjælp af optimering af veluddannede medarbejdere, understøttelse ved f.eks. ledighed og sygdom, pasning af børn osv.